

Lahten kaupunki/Rakennusvalvonta

Viite: Lausuntopyyntö 13.3.2026

Asia: Lahti, rakennusjärjestysehdotus 2026

Lahten kaupungin rakennus- ja ympäristölupalautakunta on asettanut kokouksessaan 10.3.2026 § 16 rakennusjärjestysehdotuksen nähtäville. Vuonna 2025 voimaantulleeseen rakennusjärjestykseen esitetään muutoksia mm. vastuumuseolta lausunnon pyytämiseen luvasta vapautetuissakin toimenpiteissä, tarkennuksia julkisivuremonttien luvanvaraisuuteen kulttuurihistoriallisesti arvokkaissa kohteissa sekä muita tarkennuksia.

Lahten museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo esittää asiasta pyydettyä lausuntoon seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Viitaten rakennusjärjestyksen ehdotuksesta 20.6.2024 antamaansa lausuntoon (diarinro D/2525/10.03.00.00/2023), museo toteaa, että sen edellyttämät tarkennukset/korjaukset on tehty ehdotuksen korjattuun versioon museon edellyttämällä tavalla. Museolla ei ole huomautettavaa rakennusjärjestyksen korjatusta ehdotuksesta arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Museo kuitenkin huomauttaa kaupunkia siitä, että *Lahten karttapalvelussa* kuten myös kaupungin käyttämässä *Trimble Locus Cloud*:ssa tiedot muinaisjäännöksistä ovat vanhentuneet. Toisin kuin rakennusjärjestyksen korjatussa ehdotuksessa esitetään, ajantasaisin muinaisjäännöstieto löytyy tällä hetkellä ainoastaan Museoviraston ylläpitämän muinaisjäännösrekisterin kautta: esimerkiksi kohteita, jotka on vuonna 2025 lisätty muinaisjäännösrekisteriin ei kummastakaan kaupungin karttapalvelusta löydy. Muinaisjäännöstietoja ei selvästikään päivitetä ajantasaisen, Museoviraston ylläpitämän muinaisjäännösrekisterin rajapinnan kautta. Kyseinen puute tulee korjata mahdollisimman pikaisesti. Lisäksi *Lahten karttapalvelun* kartalle muinaisjäännökset olisi syytä lisätä omana erillisenä tasonaan (Yleiskaavoitustason alatasoon Kulttuuriympäristön arvot) samalla tavoin kuten esimerkiksi rakennetun kulttuuriympäristön kohteiden ja alueiden osalta on toimittu. Tällä hetkellä Lahten karttapalvelun kautta muinaisjäännöskohteet löytyvät hyvin hankalasti (ja sekavasti) ainoastaan Lahten yleiskaava 2035 -tasolta rakennetun kulttuuriympäristön

kohteiden ja alueiden sekä arvokkaiden maisema-alueiden kohteiden joukosta: esimerkiksi hakusanalla muinaisjännökset niitä ei löydy ko. palvelusta.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Rakennettua kulttuuriympäristöä ja maisemaa koskevat oleelliset muutokset rakennusjärjestykseen ovat luvussa 2.2. Rakentamisluvasta vapautetut. Luvusta esitetään poistettavaksi lause: *"Kulttuurihistoriallisesti arvokkaiksi luokitelluilla rakennetuilla alueilla tai suojelluissa rakennuksissa tulee pyytää Päijät-Hämeen alueellisen vastuumuseon lausunto kaupunkikuvaan vaikuttavista toimenpiteistä. Suojellun rakennuksen julkisivumuutos vaatii poikkeamisluvan."* Lisäksi Rakennuslupaa ei vaadita -listassa poistetaan aurinkopaneelit ja lämpöpumput kohdista merkintä *"ellei kyseessä ole suojeltu tai kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus, jolloin tulee pyytää lausunto Päijät-Hämeen alueelliselta vastuumuseolta."*

Museo pitää tärkeänä, että tieto myös luvituksen ulkopuolella olevista toimenpiteistä saavuttaa museon, ja että museolla on jatkossakin mahdollisuus kommentoida ja ohjata tällaisia hankkeita. Siksi museo esittää edellä kuvatun lausuntoa edellyttävän lauseen sijasta rakennusjärjestykseen kirjattavaksi seuraavan lauseen: *Rakennusvalvonta ohjaa suojellun tai kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rakennuksen luvasta vapautetut, mutta kaupunkikuvaan tai rakennuksen kulttuurihistoriallisiin arvoihin vaikuttavat toimenpiteet museolle kommentoitaviksi.*

Museo katsoo, että aurinkopaneelien ja ilmalämpöpumppujen asennuksella suojeltuihin ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaisiin rakennuksiin voi olla vaikutusta rakennuksen arvoihin, jolloin museon ohjaus hankkeessa on keskeisessä asemassa. Museo kehottaa muuttamaan määräyksen muotoon: *Suojelluissa kohteissa ja arvokkaassa kulttuuriympäristössä järjestelmää ei saa sijoittaa ilman lupaa rakennusten suojelevarvon kannalta olennaisiin julkisivuihin tai suojelevarvon kannalta olennaiseen kulttuurimaisemaan. Lausunto tulee pyytää alueelliselta vastuumuseolta.*

Edellä kuvattujen muutosten lisäksi Rakennuslupaa ei vaadita -listassa esitetään muutettavaksi kohtaa vesikatteen ja julkisivuväriytyksen muuttaminen. Aiemmassa muotoilussa muutos on vaatinut poikkeamisluvan, mikäli kohde on suojeltu tai muutoin kulttuurihistoriallisesti arvokkaaksi todettu, muutoksessa kohta on muutettu muotoon *"voi vaatia rakentamisluvan"*. Samoin ikkunoiden ja ovien uusimisen yhteydessä on lisätty lause *"Mikäli kyseessä on suojeltu tai kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus, muutos alkuperäisestä voi vaatia rakentamisluvan."*

Museo pitää tätä muutosta hyvänä asiana. Arvokkaiden rakennusten julkisivuremontteja on ollut vaikeaa ohjata Rakentamislain ja Lahden rakennusjärjestyksen (2025) nojalla ja museo katsoo, että muutoksen avulla voidaan varmistaa kulttuurihistoriallisesti merkittävien kohteiden kaupunkikuvallisen ja rakennushistoriallisen luonteen säilyminen entistä paremmin.

Koska rakennusjärjestyksessä käytetään käsitettä "kulttuurihistoriallisesti arvokas rakennus/kohde", tulee sen merkitys avata, jotta tieto on saavutettavaa ja helposti tulkittavaa. Museo kehottaa lisäämään rakennusjärjestykseen seuraavan määritelmän kokonaisuudessaan, jotta käsitteen määritelmät ovat yhteneväiset muiden Päijät-Hämeen kuntien kanssa:

Arvokkailla kulttuuriympäristöalueilla ja -kohteilla tarkoitetaan seuraavaa:

- *museoviraston tekemään inventointiin perustuvat valtakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009),*
- *valtakunnallisesti merkittävät maisema-alueet (VAMA 2021),*
- *maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö (MARY 2024),*
- *maakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden inventointi (MaMa 2024),*
- *lailla rakennusperinnön suojelusta suojellut rakennukset (RakPL)*
- *asetus valtion omistamien rakennusten suojelusta,*
- *kirkkolaiilla tai lailla ortodoksisesta kirkosta suojellut rakennukset,*
- *Lahden rakennettujen kulttuuriympäristöjen päivitysinventoinnin kohteet (2024),*
- *asema-, yleis-, tai osayleiskaavassa osoitetut kaupunki- tai kyläkuvallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat kohteet ja alueet,*
- *muut erikseen määritetyt arvokkaat alueet ja kohteet.*

Muilta osin museolla ei ole huomautettavaa rakennusjärjestyksen muutoksiin rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman osalta.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö Liisa Koskelainen

rakennustutkija Sanni Hujanen

rakennustutkija Roosa Norrlin

LAHDEN MUSEOT

Lahti City Museums

Lausunto

D/888/10.03.00.00/2026

13.4.2026

Alueellinen vastuumuseo

arkeologi

Esko Tikkala

Tiedoksi: Museovirasto